

Kitaabka Yoo'eel iyo Kaniisadda Adventist-ka Toddobaad ee La'odikiya - Lambarka Afartan iyo Kowaad

Jeff Pippenger
2026-02-05

Lambar Afartan iyo Kow

Laawiyiintii cutubka saddex iyo labaatanaad wuxuu soo bandhigayaa ciidaha gu'ga iyo ciidaha dayrta, oo matalaadda ciiduhuna si Ilaah ka timid ayay ugu qoto dheer tahay qaab-dhismeedka, iyo isku-aaddinta qumman ee qaab-dhismeedyada bilowga iyo dhammaadka, gudaha qaab-dhismeedka guud. Ciidaha gu'ga iyo ciidaha dayrtu way isu waafaqaan. Cutubku marar badan ayuu ka marag kacayaa Palmoonii, Tiriyaha yaabka leh. Cutubku si adag oo yaab leh ayuu ugu xidhmayaa farriinta maalmaha ugu dambeeya ee boqol iyo afar iyo afartan kun.

Tirada “23” waxay ka dhigan tahay kafaaraggudka, kaas oo ah isu-geynta Ilaahnimada iyo bini-aadmiga. Magaca Laawiyiintii wuxuu u taagan yahay wadaadnimada boqol iyo afar iyo afartan kun, waayo nebiyada oo dhammu waxay ka hadlaan maalmaha ugu dambeeya, wadaaddada maalmaha ugu dambayana waa kuwa Butros ku tilmaamo wadaadnimo quduus ah. Wadaadnimada quduuska ah ee Butros waa kuwa xigmadda leh oo garta korodhka aqoonta ee soo saara farriinta Oohinta Habeenbadhka. Kuwa nacasyada ah, ama kuwa sharka leh sida Daanyeel u tilmaamo, waxay diidaan korodhka aqoonta, Hooseeca na wuxuu inoo sheegayaa in sababtaas daraaddeed iyaga loo diido inay wadaaddo noqdaan.

Dadkaygu aqoonla'aantu way baabbi'isay; maxaa yeelay, adigu aqoontii waad diidday, aniguna waan ku diidi doonaa, si aanad iigu ahaan wadaad; maadaama aad illoowday sharciga Ilaahaaga, aniguna carruurtaadana waan illoobi doonaa. Intay bateenna, ayay igu sii dembaabeen; sidaas daraaddeed ammaantoodii ayaan ceeb ku beddeli doonaa. Hosea 4:6, 7.

Khamriyiinta Efrayim, kuwaas oo Ishacyaahuna ugu yeedho “taajka ammaanta,” ammaantoodii waxaa loo roga “ceeb.” Hoosheeca si gaar ah ayuu u aqoonsadaa in kuwa diida kororka aqoonta ee maalmaha ugu dambeeya ay yihiin kaniisadda La'odikiya ee Adventist-ka Toddobaadka, waayo wuxuu qoray, “Dadkaygii.” Dadkiisa waxaa laga diidi doonaa wadaaddanimo, taasuna waxay dhacdaa jiilka ugu dambeeya oo ah jiilka afraad, maxaa yeelay Isagu carruurtooda wuu illoobi doonaa, carruurtuna waxay metelaan jiilka ugu dambeeya.

Kafaaraggii-dhigiddii

Cinwaanka “Laawiyiintii 23” waxa uu ka dhigan yahay “kafaaraggudka wadaadnimada boqol iyo afar iyo afartan kun.” Runtaas waxaa laga soo saari karaa magaca buugga laftiisa oo keliya marka lala xidhiidhiyo lambarka cutubka. Kafaaraggudka, oo Laawiyiintii saddex iyo labaatanaad ka hadlayo, waxa uu ka dhigan yahay “midnimo laga dhigay,” waxana uu tilmaamayaa isu-geynta Ilaahnimada iyo bini-aadannimada. Isku-geyntaasi waxaa lagu matalay calaamado tiro badan oo ku

jira Erayga Ilaah, mid ka mid ahna waa in macbudka aadanaha lagu daro Macbudka Rabbaaniga ah.

Macbudka aadanuhu waxay leedahay qaab-dhismeed ka kooban “23” koromosoom oo lab ah iyo “23” koromosoom oo dheddig ah. Butros wuxuu caddeeyaa in wadaadnimada boqolka iyo afartan iyo afarta kun ay tahay “guri ruuxi ah.” Koromosoomyadaasu way isu biiraan sida nin iyo naag isu biiraan, oo wixii Ilaah isu geeyey, nin yaanu kala dirin. Guurku waa astaan kale oo ah midowga ka-dhigista-hal. Laawiyiintii “23” waxay ka dhigan tahay isku-darka macbudka Wadaadka Sare ee Jannada, iyo macbudka wadaaddada ah boqolka iyo afartan iyo afarta kun.

Labaatan iyo Laba Aayadood

Lidaha guga ee ku qoran Laawiyiintii labaaatan iyo saddex waxaa lagu matalay labaatanka iyo labada aayadood ee ugu horreeya cutubka, iidaha dayrtana waxaa lagu matalay labaatanka iyo labada aayadood ee ugu dambeeya cutubka. Aayadda ugu dambaysaa waa aayadda afar iyo afartan, taas oo astaan u ah 1844, markaas oo maalintii kafaaraggudka ee dhigma ay billowday maalintii tobnaad ee bisha toddobaad, iyada oo lagu rumoobay Laawiyiintii labaaatan iyo saddex. Cutubka labaaatan iyo saddex waxaa loo qaybiyey laba xilli oo min labaaatan iyo laba aayadood ah; labadaas xilli ee labaatanka iyo labada aayadood ahi si macquul ah ayay isugu xiran yihiin iyagoo ah iidooyin, hase yeeshee sidoo kale si macquul ah ayay u kala soocan yihiin adeegiddii Masiixa ee barxadda iyo meesha quduuska ah, taas oo lagu matalay xilliga guga, iyo adeegiddiisii meesha ugu quduusan, taas oo lagu matalay dayrta.

22

Ciidaha gu’ga iyo kuwa dayrta labadaba waxaa metela laba iyo labaaatan aayadood, aayaduhuna waxay la jaanqaadaan markhaatifurka alifbeetada Cibraaniga, oo ka kooban “22” xaraf. “22” waa meeltobnaad ka mid ah “220,” taas oo ah astaan muujinaysa isu-geynta Ilaahnimada iyo dadnimada. “220” waxay ka dhigan tahay bilowga labadaba 2,520-kii sannadood ee kala firdhinta Yahuudah, iyo 2,300-kii sannadood ilaa Maalinta Kafaaraggudka. Barta bilowga ee 2,520-ku waxay ahayd 677 BC, barta bilowga ee 2,300-kuna waxay ahayd 457 BC, sidaas darteedna laba boqol iyo labaaatan sannadood ayaa loo aqoonsanayaa isku-xidhka u dhexeeya wax sii sheegidda ku saabsan ku tumashada ciidanka Ilaah iyo wax sii sheegidda ku saabsan ku tumashada meesha quduuska ah ee Ilaah. Labadaas wax sii sheegidba waxay ku dhammaadeen imaatinkii Maalinta Kafaaraggudka ee ka-hortusaalaha ahayd 22-kii Oktoobar, 1844.

Taariikhdaas, waxaa bilaabmay hawshii Masiixu ku mideynayay macbudka aadanaha iyo Macbudka Ilaahnimada, oo wakhtigaas waxaa la wada oofiyey Habakkuk 2:20 iyo Yooxanaa 2:20. Habakkuk wuxuu tilmaamay in Ilaahnimadu markaas ku jirtay Meesha Ugu Quduusan, Yooxanaana wuxuu qoray in macbudkii Millerite-ka ee ay ahayd inuu rumaysad ku galo Meeshaas Ugu Quduusan uu dhammaystiray muddadii lix iyo afartan sannadood ahayd, taas oo calaamadisay dhismaha macbudka aadanaha ee Millerite-ka laga soo bilaabo 1798 ilaa 1844. Taariikhda “46” sannadood ah, oo ka kooban “23” iyo “23”, waxaa matalay hawshii William Miller, kaas oo markii ugu horraysay bilaabay inuu soo bandhigo farriinta taariikhdaas sannadkii 1831, “220” sannadood

ka dib daabacaaddii Kitaabka King James. Erayga Ilaah ee la daabacay 1611, ayaa lagu midaynayay farriinwade bini'aadan ah "220" sannadood ka dib, sannadkii 1831. Iiddaha gu'ga iyo dayrtaba waxaa matalaya "22" aayadood.

Labaatan iyo laba aayadood oo ka kooban laba sadar oo mawduuc isku mid ah ayaa si nebiyad ahaan ah u baahan in labaatanka iyo labada aayadood ee hore lagu dul saaro labaatanka iyo labada aayadood ee xiga. Marka labada sadar sidan loo waafajiyo, waxaad isku xidhaysaa shaqada barxadda iyo meesha quduuska ah, oo lagu matalay ciidaha guga, iyo shaqada Masiixa ee Quduuska ugu Quduuska ah. Heerkan nebiyadeed, tani waxay ka dhigan tahay isku xidhka laba macbud, taas oo muujinaysa shaqada Masiixa ee kafaaraggudka.

Marka aayadaha kow ilaa labaatanka iyo laba la waafajiyo aayadaha saddex iyo labaatanka ilaa afar iyo afartan, waxaa la aasaasaa xariiq nebiyadeed oo ay marag ka yihiin labaatanka iyo labada xaraf ee alifbeetada Cibraaniyada, iyo weliba astaanta uu matalo tirada "22", iyo sidoo kale astaanta ay matalaan iiddaha oo la socda dhammaystirka iiddahaas ee taariikhda quduuska ah.

Bilowga ciidaha guga wuxuu marka hore aqoonsanayaa Sabtida maalinta toddobaad, dhammaadka ciidaha dayrtuna wuxuu aqoonsanayaa Sabtida sannadka toddobaad. Masiixu, isagoo ah Alfa iyo Oomega, wuxuu Sabtida dhigay bilowga iyo dhammaadka labada markhaati ee "22" ee ku jira safka wadaadnimada ee boqol iyo afartan iyo afar kun.

Sabtida maalinta toddobaad waxay ahayd iftiinka gaarka ah bilowgii Maalinta Kafaaraggudka ee astaan-rumowga ah sannadkii 1844, iftiinka Sabtida sannadka toddobaadna waa iftiinka dhammaadka. Sabtida maalinta toddobaad sidoo kale waxay ahayd shirka quduuska ah ee ugu horreeya ee Laawiyiintii "23," sida Sabtida sannadka toddobaad ay u tahay shirka quduuska ah ee ugu dambeeya cutubkaas. Sabtigu waa alfa iyo oomeega xariiqda wadaadka ee cutubka "23." Tan ugu horraysa, oo ah Sabtida maalinta toddobaad, waa alfa wadaadnimada boqol iyo afartan iyo afarta kun, tan ugu dambaysa, oo ah Sabtida sannadka toddobaadna, waa oomeega wadaadnimada boqol iyo afartan iyo afarta kun.

"Kuwa Ilaah la wadaaga waxay ku socdaan iftiinka Qorraxda Xaqnimada. Ma ay quudhsadaan Bixiyahooda iyagoo jidkooda ku xumaynaya Ilaah hortiisa. Iftiin jannada ka yimid ayaa ku ifaya. Markay ku soo dhowaadaan dhammaadka taariikhda dunidan, aqoontooda Masiixa iyo waxsii sheegyada isaga khuseeya aad bay u sii korodhaa. Waxay Ilaah hortiisa ku leeyihiin qiime aan xad lahayn; waayo, waxay la midoobeen Wiilkiisa. Iyaga Erayga Ilaah wuxuu u yahay mid leh qurux iyo jacayl ka sarreeya wax kasta. Waxay arkaan muhiimaddiisa. Runta ayaa loo daahfuraa. Caqiidada jidhqaadashada waxaa hareeya iftiin deggan oo jilicsan. Waxay arkaan in Qorniinku yahay furaha fura dhammaan waxyaalaha qarsoon oo xalliya dhammaan dhibaatooyinka. Kuwa aan doonayn inay helaan iftiin oo ku socdaan iftiin ma awoodi doonaan inay fahmaan qarsoodiga cibaadada, laakiin kuwa aan ka labalabayn inay iskutallaabta qaadaan oo ay Ciise raacaan, waxay ku arki doonaan iftiin iftiin Ilaah." The Southern Watchman, April 4, 1905.

Halkan, "ku dhowaadka dhammaadka taariikhda dunidan," dhammaadka Maalinta Kafaaraggudka ee ka-hortaalka ah, "caqiidada jidh-qaadashada" waxaa lagu huwiyey iftiin "deggan," sida loo

huwiyey caqiidada Sabtida maalinta toddobaad bilowgii Maalinta Kafaaraggudka ee ka-hortaalka ah.

“Ciise wuxuu kor u qaaday daboolkii sanduuqa, markaasaan arkay looxyadii dhagaxa ahaa ee Tobanka Amar ku qornaayeen. Aad baan ula yaabay markii aan arkay amarka afraad oo ku yaal bartamaha tobanka qaynuun, iyadoo wareeg iftiin jilicsan ahi ku hareeraysnaa. Malaa’igtii waxay tidhi: ‘Isagu waa ka keliya tobanka ka mid ah oo qeexaya Ilaaha nool ee uumay samooyinka iyo dhulka iyo wax kasta oo ku jira. Markii aasaaska dhulka la dhigay, markaas ayaa sidoo kale la dhigay aasaaska Sabtida.’” Testimonies, mugga 1, 75.

Sabtida maalinta toddobaad, oo ah “aasaas,” waxay ka bilaabataa Laawiyiintii “23,” sabtida sannadka toddobaadna waxay soo afjartaa markhaatifurka wadaaddada sida ay u metelaan ciidaha guga iyo dayrta. Sabtida sannadka toddobaad waxay matashaa macbudka lagu dul dhisay aasaaska. Sabtida sannadka toddobaad ee dhammaadka ku taallaa waxaa metela 2,520, sida sabtida maalinta toddobaadna ay u metesho 2,300. Sabtida sannadka toddobaad waxay matashaa “caqiidada jidh-qaadashada.” Sabtida maalinta toddobaad waa calaamadda Abuuraha, sabtida sannadka toddobaadna waa calaamadda Ilaahnimada iyo dadnimada oo isu yimid.

Isku-waafajinta Xariiqyada

Marka aynu isu waafajinno ciidaha gu’ga iyo ciidaha dayrta ee ku qoran Laawiyiintii saddex iyo labaatanaad, Iiddii Kormaridda waxaa maalinta ku xigta daba socda Iiddii Toddobada Maalmood ee Kibista Aan Khamiirka Lahayn, Iiddii Midhaha Ugu Horreeyana waxay raacdaa maalinta ka dambaysa maalinta ay bilaabato Iiddii Toddobada Maalmood ee Kibista Aan Khamiirka Lahayn. Saddex calaamadood oo jid ah saddex maalmood gudahood.

Muddada toddobada maalmood ah ee ka kooban Iiddii Kibista Aan Khamiirka Lahayn waxay ku bilaabataa shir quduus ah, waxayna ku dhammaataa sidaas oo kale. Maalinta ka dambaysa bilowga Iiddii Kibista Aan Khamiirka Lahayn waxaa yimaada Iiddii Midhaha Ugu Horreeya, taas oo ay ku jirto qurbaanka midhaha ugu horreeya ee shaciirka gu’ga. Bentekoste, oo sidoo kale loo yaqaan Iiddii Toddobaadyada, waxay dhacdaa konton maalmood ka dib Iiddii Midhaha Ugu Horreeya, taas oo calaamad u ah bilowga muddada toddoba toddobaad ah ee ku dhammaata maalinta sagaal iyo afartanaad, taas oo ay ku xigto Bentekoste, oo macnaheedu yahay konton.

Kormaridda Kormaridda waxay bilaabataa fiidkii maalinta afar iyo tobnaad. Kormariddu ma aha shir quduus ah.

Markaas maalinta shan iyo tobnaad waxaa bilaabma iidda toddobada maalmood ah ee kibista aan khamiirka lahayn. Maalinta kowaad iyo maalinta ugu dambaysa ee iidda toddobada maalmood ahu waa shirar quduus ah.

Maalinta ku xigta, maalinta lix iyo tobnaad, ayaa timaadda maalinta midhaha ugu horreeya. Markaas waxaa bilaabma toddobada toddobaad ee lagu asteeyo iidda Bentakostiga, Bentakostiguna waa mid ka mid ah toddobada shirar quduuska ah ee ay matalaan ciidaha guga iyo dayrta. Midhaha ugu horreeya ma aha shir quduus ah.

Markaas maalinta kowaad oo bisha toddobaad ah, iidda buunanka, waa shir quduus ah.

Maalinta Kafaaraggudka oo ku beegan maalinta tobnaad ee bisha toddobaad waa shir quduus ah, laakiin ma aha iid.

Maalinta kowaad ee Iiddii Teendhooyinku waa shir quduus ah. Toddobada maalmood ee iidda ka dib waxaa jira maalinta siddeedaad ee Teendhooyinka, in kastoo maalinta siddeedaad loo tixgeliyo inay ka baxsan tahay xilliyada ay iiduhu metelaan. Maalintaas siddeedaad waa shir quduus ah.

Tani waxay u dhigantaa toddoba shirar quduus ah marka lagu daro Sabtida maalinta toddobaad ee hordhaca u ah ciidaha. Toddoba shirar quduus ah iyo toddoba ciidood, in kastoo ay u iswaafaqaan si ka duwan shirarka quduuska ah. Astaamaha jidka ee ugu horreeya iyo ugu dambeeya waa Sabtiyo, marka hore tan maalinta, dabadeedna tan sannadka. Gudaha ciidaha lagu garto inta u dhexeysa Sabtiyada alfa iyo oomega waxaa ku jira toddoba ciidood iyo shan shirar quduus ah. Haddii aad ku darto Sabtida alfa ee maalinta toddobaad iyo Sabtida oomega ee sannadka toddobaad, waxaad heleysaa toddoba shirar quduus ah iyo toddoba ciidood. Waxaa la garanayaa in maalinta siddeedaad ee Teendhooyinka aysan qayb ka ahayn ciidaha, ayna abuurayso halxidhaalaha ah in siddeedaadku ka mid yahay toddobada. Qodobka aan halkan tilmaamayaa waa in Ciise, isaga oo ah Palmoni, uu u habeeyey kala-duwanaanshaha tirooyinka ee cutubka “23” si gebi ahaanba layaab leh.

Guga##

Iiddaha gu’ga waxay ka kooban yihiin muddo iid ah oo toddoba maalmood ah oo kibis aan khamiir lahayn, taas oo leh shir quduus ah oo alfa ah bilowga iyo shir quduus ah oo omega ah dhammaadka. Bentakostigu waa shirka quduuska ah ee saddexaad ee iiddaha gu’ga. Bentakostigu wuxuu yimaadaa kaddib muddo toddoba toddobaad ah, taas oo ku dhammaata iid maalinta kontonaad. Iiddaha gu’ga waxaa lagu asteeyaa afar maalmood oo iid ah iyo saddex muddo. Kormaridda, kibista aan khamiirka lahayn, midhaha ugu horreeya, iyo Bentakostiga ayaa ah afarta maalmood ee iidda, saddexda muddona waa toddobada maalmood ee kibista aan khamiirka lahayn, afartan iyo sagaalka maalmood ee ka horreeya isla markaana ku jira maalinta kontonaad ee Bentakostiga, iyo saddexda maalmood ee ugu horreeya oo ah muddo ka kooban saddex tallaabo.

Qurbaanadda midhaha ugu horreeya ee xilliga Kormaridda waxay la jaanqaaddaa qurbaanadda midhaha ugu horreeya ee maalinta Bentakostiga; qurbaanadaha midhaha ugu horreeya ee shaciirka ee muddada saddexda maalmood ah ee Kormaridda, iyo qurbaanadda midhaha ugu horreeya ee sarreenka ee Bentakostiga dhammaadka xilliga Bentakostiga ee sagaal iyo afartan, ama— konton maalmood.

Dhacitaanka

Iidaha dayirta waxay ku bilaabmaan maalin iid gaar ah oo billowda muddo toban maalmood ah taas oo u horseedda xukunka. Shan maalmood ka dib xukunka waxaa jira iid toddoba maalmood ah, oo maalinta koowaad iyo maalinta u dambaysa ee toddobadaas maalmood loo aqoonsaday shirar quduus ah. Laga bilaabo maalinta shan iyo tobnaad ilaa maalinta laba iyo labaatanaad waxaa la

xusaa Iidda Teendhooyinka, ka dibna maalinta saddex iyo labaatanaad waxaa la calaamadeeyaa Sabtida dhulka.

Marka aynu qaadanno iidaha dayirta oo aynu dul saarno iidaha gu'ga, waxaynu helaynaa laba sadar oo mid kastaa uu ka kooban yahay laba iyo labataan aayadood; sidaas awgeedna waxa lagu matalaa laba iyo labaatanka xaraf ee alifbeetada Cibraaniga. Marka tan la sameeyo, calaamadda jidka ee ugu horraysaa waa shirweynaha quduuska ah ee Sabtida maalinta toddobaad, calaamadda jidka ee ugu dambaysana waa shirweynaha quduuska ah ee Sabtida sannadka toddobaad.

Oo maalinta shan iyo tobnaad ee bisha toddobaad, markaad soo ururisaan midhaha dalka, waa inaad toddoba maalmood iid u yeeshaan Rabbiga; maalinta kowaadna waxay ahaan doontaa sabti, maalinta siddeedaadna waxay ahaan doontaa sabti. Laawiyiintii 23:39.

Bentakostigu wuxuu ahaa roobkii hore, Teendhooyinkuna waa roobka dambe. Shubiddii Ruuxa Quduuska ah ee Bentakostiga ka dhacday waxaa matalayey hal maalin, halka shubidda uu Teendhooyinku matalo ay tahay muddo gunaanad leh, dabadeedna uu raaco Sabti, kaas oo ah maalinta siddeedaad, ee toddobada maalmood. Sabtida raacda muujinta ugu dambaysa ee shubidda Ruuxa Quduuska ah waxay ka dhigan tahay Sabtida dhulku ku nasanayo kun sannadood.

“Wakhtigii dhibka ayaannu dhammaanteen ka qaxnay magaalooyinka iyo tuulooyinka, hase yeeshee waxaa na eryanay kuwii shararka lahaa, kuwaas oo seef kula galay guryaha quduusiinta. Waxay seeftii u qaadeen inay nagu dilaan, laakiinse way jabtay, oo waxay u dhacday iyadoo aan caws ka itaal badnayn. Markaas ayaannu dhammaanteen habeen iyo maalin u qayshannay samatabbixin, qayladiina waxay kor ugu kacday Ilaah hortiiisa. Qorraxdii way soo baxday, dayaxiina wuu istaagay. Togaggii socodkoodii way joojiyeen. Daruuro madow oo culus ayaa soo kacay oo isu dhacay. Laakiinse waxaa jiray hal meel oo cad oo ammaan deggan leh, halkaas oo codkii Ilaah ka yimid sida biyaha badan oo kale, kaas oo ruxay samooyinka iyo dhulka. Samadu way furantay oo way xirmatay, waxayna ku jirtay kacsanaan. Buuruhu waxay u gariireen sida cawduur dabaysha ku jira, waxayna dhinac walba u tuureen dhagaxyo jeexjeexan. Baddu waxay u karsanaysay sida dheri oo kale, waxayna dhulka ku soo tuftay dhagaxyo. Oo markii Ilaah ku dhawaaqay maalinta iyo saacadda imaatinka Ciise oo uu axdigii weligiis jiray gaadhsiiyey dadkiisa, wuxuu ku hadlay hal jumlad, dabadeedna wuu hakaday, intii ereyadu dhulka oo dhan ku rogmanayeen. Israa'iilkii Ilaah waxay istaageen iyagoo indhahooda kor u haya, dhegaysanaya erayada markay afka Yehowah ka soo baxayeen oo ay dhulka oo dhan ugu rogmanayeen sida onkodka ugu codka dheer. Waxay ahayd wax si aad ah u murugo iyo haybad badan. Oo dhammaadka jumlad kasta quduusiintu way qayliyeen, ‘Ammaan! Halleluuyaah!’ Wajiyadoodana waxaa iftiimiyey ammaanta Ilaah; waxayna la ifayeen ammaantaas, sidii wejigii Muuse markii uu Siinay ka soo degay. Kuwa sharka lahu ma ay kari karin inay iyaga eegaan ammaantaas aawadeed. Oo markii barakadii aan dhammaanayn lagu dhawaaqay kuwii Ilaah maamuusay iyagoo Sabtidiisa quduus ka dhigaya, waxaa dhacay qaylo weyn oo guul ah oo ka dhan ah bahalkii iyo sanamkiisii.”

“Markaas ayaa bilaabmay yubiligii, markii dhulku nasan lahaa.” Early Writings, 34.

Yuubiliigu waa sannadka kontonaad, ka dib toddoba wareeg oo min toddoba sannadood ah, taas oo u dhiganta 49-ka maalmood ee horseeda maalinta kontonaad ee Bentekoste. Marka safka iidaha

dayrta la isu keeno iidaha guga, waxaa jira 49 maalmood oo horseeda Bentekoste, taas oo calaamadisa bilowga muddada toddobada maalmood ah ee Taambuugyada. Bentekoste iyo Taambuugyadu way iswaafaqaan, waxayna si wadajir ah u tilmaamayaan muddada roobka dambe oo ka bilaabata sharciga Axadda ee dhowaan imanaya kuna sii socota ilaa xilliga nimcadu xidhanto, Rabbigu soo noqdo, dabadeedna dhulku nasto, sida uu u matalo sabtida sannadka toddobaad, taas oo ah tan siddeedaad ee toddobada ku jirta iidda Taambuugyada.

Marka aynu isu keenno labada sadar ee min labaatan iyo laba aayadood ah, waxaynu sidaas u yeelaynaa sababo dhawr ah awgood. Labada sadarba waa labaatan iyo laba aayadood, labaatan iyo laba oo ah meeltoonaad ka mid ah 220, taas oo ah astaan u ah isu-geynta Ilaahnimada iyo dadnimada.

Labada sadarba waxay metelaan alifbeetada Cibraaniga ee ka kooban labaatan iyo laba xaraf.

Labada sadarba waxay metelaan ciidaha.

Labada sadarba waxay metelaan labada xilli-goynood ee sannadka.

Labada sadarba waxay matalaan shaqada Masiixa ee barxadda, meesha quduuska ah, iyo Meesha Ugu Quduusan. Laawiyiintuna waxay ka dhigan tahay wadaaddada, Ciisena waa Wadaadka Sare ee jannada. Sababahan aawadood, waxaa nalagu xaqyeelaynaa inaan habka sadarba sadar u dabaqno afartan iyo afarta aayadood ee Laawiyiintii saddex iyo labaatanaad.

Bentakostigu wuxuu Masiixiyadda u ahaa roobkii hore, Teendhooyinkuna waa roobka dambe ee Masiixiyadda. Sidaa darteed waxaan isu waafajinnaa “maalinta Bentakostiga” ee gu’ga iyo toddobada maalmood ee Teendhooyinka ee dayrta. Markii Walaasha White ay tiri, “Waqtiga dhibaataada waxaynu kulligeen ka cararnay magaalooyinka iyo tuulooyinka,” waxay tilmaamaysaa wakhtiga ay dadka Ilaah cidlada ku nool yihiin sababo la xiriira cadaadis. Ku noolaanshaha teendhooyin inta lagu jiro xilliga Teendhooyinka wuxuu astaan u yahay taariikhda si toos ah u horseedaysa nasashada yubileega Sabtida ee dhulka.

Maalinta Bentakostiga waxay calaamad u tahay bilowga toddobada maalmood ee Waabarrada. Dabadeedna yubiliigu waxaa matala maalinta siddeedaad, taas oo ka tirsan toddobada maalmood ee Waabarrada. Shan maalmood ka hor iidda Waabarrada waxaa jiray Maalinta Kafaaraggudka. Sidaas daraaddeed, shan maalmood ka hor Bentakostiga oo calaamad u ah bilowga Waabarrada—xukun baa la calaamadeeyaa. Toban maalmood ka hor xukunka Maalinta Kafaaraggudka waxaa ah iidda Buunanka. Marka xariiqyada la isu geeyo, shan maalmood ka hor sharciga Axadda, oo uu Bentakostigu matalo, xukun baa la calaamadeeyaa. Toban maalmood ka hor taasna, iidda Buunanka ayaa la calaamadeeyaa.

Baabtiiskii Masiixu wuxuu u taagnaa dhimashadiisa, aaskiisa, iyo sarakiciddiisa. Saddexdaas tallaabo waxaa matala dhimashadiisii Kormaridda, aaskiisii iyo nasashadiisii Sabtida, iyo sarakiciddiisii Axadda. Saddexda maalmood ee dhimashadiisa, aaskiisa, iyo sarakiciddiisa waa hal calaamad oo ka kooban saddex tallaabo. Sidaa darteed waxaan isku-darka labada sadar ee iidaha guga iyo dayrta ka bilaabaynaa sarakicidda. Sarakicidda maalinta saddexaad waxay bilowdaa muddo sagaal iyo afartan maalmood ah oo horseedda Bentekoste, taas oo ah sharciga Axadda.

Muddadaas sagaal iyo afartan maalmood ah waxaa ka horreeya iidda kibista aan khamiirka lahayn, taas oo bilaabmaysa hal maalin ka hor oo sii socota shan maalmood ka dambaysa maalinta midhaha ugu horreeya.

Laga bilaabo sarakicidda midhaha ugu horreeya ilaa xeerka Axadda waa sagaal iyo afartan maalmood, xeerka Axadduna isagoo ah maalinta kontonaad. Shan maalmood ka hor xeerka Axadda ayaa xukunku lagu metelaa, toban maalmoodna ka hor xukunkaas ayaa digniinta buunannada la calaamadeeyaa. Sarakiciddu waa astaanta jidka ee ugu horraysa, dabadeedna shan maalmood ka dib ayaa muddada kibista aan khamiirka lahayni dhammaataa. Soddon maalmood ka dib marka kibista aan khamiirka lahayni dhammaato, waxaa dhacda digniinta buunannada. Toban maalmood ka dib ayaa la calaamadeeyaa xukunka Maalinta Kafaaraggudka, shan maalmood ka dibna waxaa yimaada xeerka Axadda ee Bentekoste.

Tani waxay tilmaamaysaa toddoba calaamadood oo jidka ku yaal oo ku jira adeegsiga line upon line ee iidaha gu'ga iyo dayrta; bilowga kibista aan khamiirka lahayn, sarakicidda, dhammaadka kibista aan khamiirka lahayn, digniinta buunanka, xukunka, Bentakostiga, iyo roobka dambe. Toddobadaas calaamadood ee jidka yaal waxaa lagu dhex meeleeeyey sabti toddobaad oo alfa ah iyo sabti sannadeed toddobaad oo omega ah. Toddobada calaamadood ee lagu dhex xardhay labadaas Sabti waxay gooni u soocaan oo tilmaamaan muddo shan maalmood ah, oo ay ku xigto muddo soddon maalmood ah, muddo toban maalmood ah, muddo shan maalmood ah, iyo muddo toddoba maalmood ah.

Marka aynu markaas la jaanqaadno sarakicidda Masiixa, waxaynu helaynaa muddo afartan maalmood ah oo uu xertii wax ku barayay “weji ka weji,” dabadeedna kor loo qaaday. Kadibna toban maalmood ayay xertu ku sugnaayeen qolka sare. Tobankaas maalmood waxay ku dhammaadeen Maalinta Bentakostiga, taas oo ah sharciga Axadda. Tani waxay khadka wadaaddada ee uu matalayo Laawiyiintii “23” ku daraysaa muddo afartan maalmood ah iyo muddo toban maalmood ah.

Laga bilaabo sarakicidda waxaa hadhay shan maalmood ilaa dhammaadka kibista aan khamiirka lahayn, dabadeedna soddon maalmood ilaa digniinta buunka, dabadeedna shan maalmood ilaa kor u bixiddii Masiixa, dabadeedna shan maalmood ilaa xukunka, dabadeedna shan maalmood ilaa toddobada maalmood ee Bentakostiga ee roobka dambe.

Bilowga toddobada maalmood ee kibista aan khamiirka lahayn waxaa maalinta xigta ku xiga sarakicidda midhaha ugu horreeya. Sarakiciddu waxay ka dhacdaa gudaha toddobada maalmood ee kibista aan khamiirka lahayn, shan maalmoodna sarakicidda ka dib muddada kibista aan khamiirka lahayn way dhammaataa.

Soddon maalmood ka dib dhammaadka kibista aan khamiirka lahayn, buunanka ayaa calaamadeeya digniin.

Shan maalmood ka dib digniintii buunanka, Masiixu wuu kor u kacay ka dib markii uu afartan maalmood wax barayay. Kor u kacaasii wuxuu calaamadeeyay bilowgii toban maalmood oo qolka sare lagu jiray.

Markaas shan maalmood dabadeed koritaankiisii xukun baa la calaamadeeyay.

Shan maalmood ka dib, sharciga Axadda ee Bentekoste wuxuu furaa muddada toddobada maalmood ah ee roobka dambe.

Boqol iyo afar iyo afartan kun waa kuwa Wanka raaca meel kasta oo uu tago. Eliiyaah iyo Muuse waxaa la laayay Luulyo 18, 2020. Waxaa lagu laayay meeshii Rabbigeenna isna lagu qodbay. Sarakiciddii Masiixu waxay astaan u ahayd sarakicidda Diseembar 31, 2023. Taariikhdaas ka hor, bishii Luulyo ee 2023, cod cidlada ka yeedhaya ayaa bilaabay inuu ku dhawaaqo farriin lagu matalay kibis aan khamiir lahayn. Khamiirku wuxuu u taagan yahay qalad, munaafaqnimo, iyo dembi, farriintii ka timid cidlada na waxay ahayd mid aan khamiir lahayn. Laga bilaabo Diseembar 31, 2023 ilaa iyo sharciga Axadda, Laawiyaantii “23” waxay dejisay qaab-dhismeedka kafaaraggudka boqolka iyo afarta iyo afartan kun. Qaab-dhismeedkaasuu wuxuu waafaqsan yahay riyadii Miller, Malaakii saddex, iyo daaqadaha samada ee Muujintii sagaal iyo tobnaad. Wuxuu kaloo waafaqsan yahay saacaddii saddexaad iyo saacaddii sagaal ee toddobaadka quduuska ah ee 27 ilaa 34 AD.

Waxyaalahan waxaan ku sii wadi doonaa maqaalka xiga.

“Qolalladu aqoonta ayaa lagu buuxin doonaa maalkasta oo qaali ah oo lagu farxo.”

“Maskaxda iyo nafta, sida jidhkaba, waa sharciga Ilaah in xoog lagu helo dadaal. Kobocna waxaa dhaliya jimicsi. Iyadoo la waafajinayo sharcigan, Ilaah wuxuu Eraygiisa ku bixiyey hababka lagu helo koboca maskaxeed iyo kan ruuxiga ah.

“Kitaabku waxa ku jira mabaadi’da oo dhan ee dadku u baahan yihiin inay fahmaan si ay ugu qalabaysnaadaan noloshan ama nolosha iman doonta. Mabaadi’daasna dhammaantood way fahmi karaan. Qofna, haddii uu leeyahay ruux ku qaddariya waxbarashadeeda, ma akhriyi karo xataa hal tuduc oo Kitaabka Quduuska ah ah isagoo aan ka helayn fikrad waxtar leh. Laakiin waxbaridda ugu qiimaha badan ee Kitaabka Quduuska ah laguma helo daraasad marmar ah ama kala go’an. Nidaamkeeda weyn ee runta ah looma soo bandhigin si uu u garto akhrisde degdeg badan ama dayac badan. Qaar badan oo ka mid ah khasnaddeeda waxay ku yaallaan meel aad uga hooseysa dusha sare, waxaana lagu heli karaa oo keliya baaritaan dadaal badan iyo hawl joogto ah. Runta ka qaybqaadata samaynta guudkaas weyn waa in la baadhaa oo la ururiyaa, ‘halkaan wax yar, halkaasna wax yar.’ Ishacyaah 28:10.”

“Marka sidaas loo baaro oo la isu geeyo, waxaa la ogaan doonaa inay si qumman isugu habboon yihiin. Injiil kastaa waa kaabid kuwa kale, wax sii sheegid kastana waa fasiraad mid kale, run kastana waa kobcin run kale ka mid ah. Astaamaha nidaamka Yuhuudda waxaa caddeeya injiilka. Mabda’ kasta oo ku jira ereyga Ilaah wuxuu leeyahay meeshiisa, xaqiiq kastana saameynteeda. Dhismahaas dhammaystiran, xagga qorshaha iyo fulinta labadaba, wuxuu markaati ka yahay Qoraagiisa. Dhisme caynkaas ahna ma jiro maskax aan ahayn tan Kan aan Xadidnayn oo hindisi ama sameyn kari lahayd.

“Marka la baadhayo qaybaha kala duwan oo la daraasaynayo xidhiidhkooda, awoodaha ugu sarreeya ee maskaxda aadanaha waxaa loogu yeedhaa hawl aad u xooggan. Qofna kuma mashquuli karo daraasaddan isaga oo aan kobcin awoodda maskaxeed.

“Qiimaha maskaxeed ee barashada Kitaabku kuma koobna oo keliya raadinta runta iyo isu-geynteeda. Waxa kale oo uu ku jiraa dadaalka loo baahan yahay si loo garto mawduucyada la soo bandhigay. Maskaxda ku mashquulsan oo keliya arrimaha caadiga ah way gaabataa oo tabar-darroobtaa. Haddii aan weligeed loo hawlgelin inay fahamto runno waaweyn oo fogaan ku fidsan, muddo dabadeed waxay luminaysaa awoodda koritaanka. Si looga ilaaliyo liidashadan, oo horumarka loogu kiciyo, wax kale lama simi karo barashada ereyga Ilaah. Sida hab tababar maskaxeed, Kitaabku wuu ka waxtar badan yahay buug kasta oo kale, ama xataa dhammaan buugaagta kale oo la isu geeyey. Weynaanta mawduucyadiisa, fudaydka sharafaysan ee hadalladiisa, quruxda sawirradiisa hadalka, waxay dedejiyaan oo kor u qaadaan fikradaha si aan wax kale u karin. Daraasad kale ma bixin karto awood maskaxeed oo la mid ah tan ka dhalata dadaalka lagu fahmayo runnada waaweyn ee waxyiga. Maskaxda sidaas loola soo xiriiri fikradaha Kan Aan Xadidnayn ma kari karto wax aan ahayn inay ballaadho oo xoogaysato.”

“Weliba ka sii weyn ayaa ah xoogga Kitaabka Quduuska ah ku leeyahay kobcinta dabecadda ruuxiga ah. Aadanaha, oo loo abuuray wehelnimada Ilaah, waxa uu keliya wehelnimadaas ka heli karaa noloshiisa dhabta ah iyo horumarkiisa. Isagoo loo abuuray inuu Ilaah ka helo farxaddiisa ugu sarraysa, wax kale midna kama heli karo waxa dejin kara damaca qalbiga, kana dhergin kara gaajada iyo haraadka nafta. Kii ruux daacad ah oo wax la bari karo ku barta ereyga Ilaah, isagoo doonaya inuu fahmo runtiisa, waxa lala soo xiriirin doonaa Qoraagiisa; oo marka laga reebo doorashadiisa qudhiisa, ma jiro wax xad ah oo ku yimaada suuragalnimada horumarkiisa.”

“Qaabkeeda faraha badan iyo mowduucyadeeda baaxadda leh, Baybalku wuxuu leeyahay wax soo jiita maskax kasta oo taabta qalbi kasta. Bogaggiisa waxaa laga helaa taariikh-dii ugu facaweyneyd; taariikh-nololeedda ugu runta badan nolosha; mabaadi’da xukunka ee lagu hago dawladda, laguna nidaamiyo qoyska—mabaadi’ aan xigmadda aadanuhu weligeed la sinnayn. Waxa ku jira falsafadda ugu qotada dheer, gabayga ugu macaan oo ugu sarreeya, kan ugu xamaasadda badan oo ugu murugada badan. Qoraallada Baybalka ayaa qiime ahaan si aan la qiyaasi karin uga sarreeya curinta qoraa kasta oo bini’aadan ah, xataa marka sidan loo eego; hase yeeshee baaxad ahaan aan dhammaad lahayn uga ballaaran, qiime ahaanna aan dhammaad lahayn uga weyn, ayay yihiin marka lagu arko xidhiidhkooda fikradda weyn ee dhexe. Marka lagu eego iftiinka fikirkan, mawduuc kasta wuxuu helaa macne cusub. Xaqiiqooyinka sida ugu fudud loo sheegay waxaa ku dhex jira mabaadi’ u sarreeya sida samada oo koobaya daa’inimada.”

“Mawduuca udub-dhexaadka u ah Kitaabka Quduuska ah, mawduuca ay kuwa kale oo dhan ee ku jira buugga oo dhammi ku urursan yihiin, waa qorshaha furashada, soo celinta sawirka Ilaah ee nafta aadanaha. Laga bilaabo tilmaantii ugu horraysay ee rajada ee xukunkii lagu dhawaaqay Ceeden ilaa ballankii ugu dambeeyey ee ammaanta badnaa ee Muujintii, ‘Waxay arki doonaan wejigiisa; magiciisuna wuxuu ku qornaan doonaa wejiyadooda’ (Muujintii 22:4), nuxurka buug kasta iyo tuduc kasta oo Kitaabka Quduuska ah waa daahfuridda mawduucan yaabka leh,—kor u qaadista aadanaha,—awoodda Ilaah, ‘ta ina siisa guusha xagga Rabbigeenna Ciise Masiix.’ 1 Korintos 15:57.”

“Kan fikraddan si dhab ah u gartaa, hortiisa waxaa yaal beer aan dhammaad lahayn oo uu ku derso. Wuxuu haystaa furihii u furi lahaa dhammaan khasnadda erayga Ilaah.

“Cilmiga madaxfurashadu waa cilmiga dhammaan culuumta; cilmiga ay daraaseeyaan malaa’igta iyo dhammaan makhluuqaadka caqliga leh ee duniyooyinka aan dhicin; cilmiga soo jiita fiiro gaar ah oo Rabbigeenna iyo Badbaadiyeheenna; cilmiga soo gala qasdiga ku xambaarnaa maskaxda Kan Aan Xadidka Lahayn—‘oo lagu aamusnaa wakhtiyo weligood ah’ (Rooma 16:25, R.V.); cilmiga noqon doona daraasadda kuwa Ilaah soo furtay inta lagu jiro qarniyo aan dhammaad lahayn. Tani waa daraasadda ugu sarraysa ee ay suuragal tahay in dadku ku hawlgalaan. Sida aan daraasad kale u samayn karin, waxay dhaqaajin doontaa maskaxda oo kor u qaadi doontaa nafta.”

“‘Sarraynta aqoontu waa tan, in xigmaddu ay nolol siiso kuwa iyada leh.’ ‘Erayada aan idinkula hadlayo,’ ayuu Ciise yidhi, ‘waa ruux, waana nolol.’ ‘Tanu waa nolosha weligeed ah, in ay ku gartaan adiga oo ah Ilaaha keliya oo runta ah, iyo kan aad soo dirtay.’” Wacdiyahii 7:12; Yooxanaa 6:63; 17:3, R.V.

“Tamarta abuurka leh ee dunniyada jiritaanka ugu yeedhay waxay ku jirtaa ereyga Ilaah. Ereygani wuxuu gudbiyaa xoog; wuxuu dhalaa nolol. Amar kastaa waa ballan; marka doonista lagu aqbalo oo nafta lagu dhex helo, wuxuu la yimaadaa nolosha Kan Aan Xadka Lahayn. Wuxuu beddelaa dabeecadda, oo naftana mar kale ugu abuuraa ekaanta Ilaah.

“Nolosha sidaas loo siiyey sidaas oo kalena ayaa loo sii hayaa. ‘Eray kasta oo afka Ilaah ka soo baxa’ (Matayos 4:4) ayuu qofku ku noolaan doonaa.”

“Maskaxda, naftu, waxaa dhisa waxa ay ku nafaqowdo; annaguna annagaa go’aaminayna waxa lagu quudin doono. Qof kasta awooddiisa ayay ku jirtaa inuu doorto mawduucyada mashquulin doona fikirrada oo qaabayn doona dabeecadda. Ilaah wuxuu ka yidhaahdaa qof kasta oo bini’aadam ah oo mudnaan u leh helidda Qorniinka, ‘Waxaan isaga u qoray waxyaalaha waaweyn ee sharcigayga.’ ‘Ii yeedh, oo anna waan kuugu jawaabi doonaa, oo waxaan ku tusi doonaa waxyaalo waaweyn oo xoog badan oo aadan garanayn.’ Hoosheeca 8:12; Yeremyaah 33:3.”

“Erayga Ilaah gacmihiisa ku jirta, qof kasta oo binu-aadan ah, meel kasta oo qaddarkiisu noloshan ku dhaco, wuxuu yeelan karaa wehelka uu doorto. Bogaggiisa dhexdiisa wuxuu kula sheekaysan karaa kuwa ugu sharaf iyo wanaag badan jinsiga aadanaha, wuuna maqli karaa codka Kan Weligiis ah marka uu dadka la hadlayo. Intuu barto oo ka fiirsanayo mawduucyada ay ‘malaa’iguhu doonayaan inay eegaan’ (1 Butros 1:12), wuxuu heli karaa wehelkooda. Wuxuu raaci karaa raadadka Macallinka jannada, oo dhegaysan karaa erayadiisa sidii markii uu wax ku barayay buurta, bannaanka, iyo badda. Wuxuu ku noolaan karaa dunidan dhexdeeda jawiga jannada, isagoo kuwa dhulka ee murugaysan oo la jirrabay siinaya fikirro rajo leh iyo hammi quduusnimo; isaga qudhiisuna isagoo sii dhowaanaya oo weli sii dhowaanaya xidhiidhka Kan Aan La Arag; isagoo la mid ah kii hore ee Ilaah la socday, oo sii durkaya, welina sii durkaya xadka dunida weligeed ah, ilaa albaabbadu furmaan, oo uu halkaas galo. Isagu isagoon ahayn shisheeye ayuu isku arki doonaa. Codadka soo dhowayn doona waa codadka quduusiinta, kuwaas oo, iyagoo aan la arag, dhulka ku ahaa wehelkiisa—codad uu

halkan ku bartay inuu kala garto oo jeclaado. Kii erayga Ilaah ku dhex noolaa xidhiidhka jannada, wuxuu isku arki doonaa inuu gurigiisa joogo dhexgalka wehelka jannada.” Education, 123–127.